

ROLUL CONSILIULUI DE SECURITATE AL ORGANIZA IEI NA IUNILOR UNITE  N PROCESUL AFIRMĂRII STABILITĂ II  N PLAN UNIVERSAL

THE ROLE OF THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL IN THE UNIVERSAL STATEMENT OF STABILITY PROCESS

DOI: 10.5281/zenodo.3996043

CZU: 341.123.043

Liana Alina MANCIU,
doctorand ,
Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”

SUMMARY

The Security Council is established regarding the UN Charter as a body for determining discretion. This is not an ideal and does not always achieve the desired or expected results, but it remains a unique body with an international vocation, which will ensure international peace, security and establishment.

Keywords: Security Council, UN Charter, peace, stability, armament, disarmament, criminal justice.

REZUMAT

Consiliul de Securitate este instituit în conformitate cu Carta ONU ca organ de bază cu puteri discreționare. Acesta nu reprezintă un ideal  i nu întotdeauna ob ine rezultatele dorite sau scontate, însă r m ne a fi unicul organ cu voca ie internațională mandatat să asigure pacea, securitatea  i stabilitatea internațională.

Cuvinte-cheie: Consiliul de securitate, Carta ONU, pace, stabilitate, armament, dezarmare, justi ia penală.

Lumea a intrat într-o perioadă de schimbări globale, marcată de tendin e extrem de contradictorii. Asocia iile regionale  i continentale ale statelor planifică  i conturează moduri de a  mbun t  i cooperarea  i solu ionarea unor anumite puncte controversate, legate de conflictul de suveranitate  i coliziunea intereselor na ionaliste. Grani ele na ionale sunt tot mai neclare  i dispar sub impactul comunica iilor moderne  i comer ului global, precum  i în rezultatul deciziei statelor să cedeze o parte din prerogativele lor exclusive, organizațiilor

la care sunt membre.  n acela i timp, se fac sim  ite expresii ale na ionalismului, iar unitatea statală este sfidat  de grave diferen e etnice, religioase, sociale  i culturale. Pacea socială, pe de o parte, este amenin at  de noi manifestări ale discriminării  i excluderii,  i, pe de altă parte – de acte de terorism, pentru a preveni schimbarea într-o manieră democratică. Eficacitatea ONU în procesul de menținere a păcii  i securității este direct legată de activitatea Consiliului de Securitate (CS), care deja de mult timp este supusă unei analize critice.

CS este instituit în conformitate cu Carta ONU ca organ de bază cu puteri discreționare; acesta este împuternicit prin capitolele VI și VII pentru a face față situațiilor ce pun în pericol pacea și securitatea, pentru a lua măsuri de presiune, a obliga statele-membre ONU la anumite acțiuni și pentru a înlocui chiar și anumite obligații internaționale [1].

Din prevederile Cărții pot fi rezumate următoarele funcții ale CS:

- menținerea păcii și securității internaționale în conformitate cu principiile și scopurile ONU;
- investigarea oricăror diferende sau situații care pot rezulta într-un conflict internațional;
- recomandarea metodelor de rezolvare a diferendelor sau condițiilor de soluționare a acestora;
- formularea planurilor pentru instituirea unui sistem de dirijare a armamentului;
- determinarea existenței unor amenințări pentru pace sau acte de agresiune și recomandarea măsurilor ce trebuie luate;
- apelarea la membri pentru a aplica sancțiuni economice și alte măsuri care nu implică utilizarea forței pentru a preveni sau opri agresiunea;
- întreprinderea acțiunilor militare împotriva unui agresor;
- exercitarea funcțiilor de tutela a ONU în „regiunile strategice”.

Toate funcțiile enumerate contribuie într-o măsură mai mare sau mai mică la asigurarea stabilității în lume în lumina noilor provocări cu care se confruntă pacea internațională.

Ca urmare a acestor tendințe noi, a început invazia Consiliului de Securitate în acele aspecte, anterior considerate exclusive pentru state: crearea de tribunale ad-hoc ca o intruziune în sfera jurisdicției penale și instanțele din stat pe propriul său teritoriu; transferul unei astfel de

competențe comunității internaționale fără acordul statului în cauză; adoptarea deciziilor obligatorii statelor pentru extrădarea resortisanților lor unui stat străin (Libia, Sudan) sau transferul lor la Tribunalul Internațional Penal (Iugoslavia, Ruanda); cererea de anulare a unei serii de acte legislative (Croatia).

Adevărul de bază, cu toate acestea, rămâne a fi că, Consiliul de Securitate a fost creat ca organ ce se preocupă de garantarea păcii și securității internaționale după oroarea și devastarea provocată de al Doilea Război Mondial. Nimeni nu putea anticipa în mod rezonabil la momentul redactării Cărții ONU că practica ulterioară a Consiliului va evolua pentru a cuprinde o activitate generală de elaborare a normelor de drept pentru a se confrunța cu amenințări la ordinea juridică internațională, a căror natură s-a schimbat radical de la mijlocul anilor 1940 [2].

Este important de remarcat apariția tendinței Consiliul de Securitate de a promova utilizarea de diverse instrumente ale diplomației preventive în comparație cu operațiunile anterioare, care asigurau o încetare a focului și încheierea unui armistițiu. Tot mai multă atenție este acordată bunelor oficii, medierii, stabilirii circumstanțelor reale ale conflictelor și litigiilor, organizării și desfășurării de negocieri și consultări, pentru a facilita dialogul între părțile la conflict.

În ciuda speculațiilor că, Consiliul de Securitate se confruntă cu o „gravă criză” și nu este în stare să asigure în conformitate cu Carta ONU securitatea colectivă în epoca globalizării, el rămâne în continuare un instrument internațional unic, care de fapt efectuează funcțiile de prevenire și soluționare a diferendelor. Dovada acestui lucru este faptul că, în mare parte anume datorită intervenției ONU și a CS, s-a evitat alunecarea la un conflict global în perioada postbelică.

Diplomația preventivă a Consiliului de Securitate. Este un fapt bine cunoscut că prevenirea crizelor necesită resurse umane și financiare mai reduse decât acțiunile militare pentru a răspunde la o situație de urgență. Carta ONU oferă Consiliului de Securitate un mandat larg pentru implicarea timpurie și diplomația preventivă. În temeiul art. 34, CS poate investiga orice diferend sau orice situație care ar putea duce la un conflict internațional. Se poate face acest lucru prin întreprinderea unei misiuni, stabilirea unei comisii de anchetă sau unui grup de experți, numirea un raportor special, analizarea situației în cadrul organelor subsidiare existente, cererea Secretarului General să efectueze o anchetă, trimiterea unei misiuni de constatare și obținerea de briefing-uri de la oficialii ONU și alți experți. Articolele 36 și 37 din Cartă autorizează CS să recomande termeni de ajustare sau rezolvare a conflictelor pentru părțile cointeresate.

Consiliul de Securitate și-a afirmat angajamentul său față de diplomația preventivă în rezoluțiile nr. 1366 (2001) [3] și nr. 1625 (2005) [4], precum și în mai multe declarații ale președintelui. În contextul conflictului din Darfur, a fost creată o comisie de anchetă, care a fost urmată de recomandarea de a îndrepta situația din această provincie sudaneză la Curtea Internațională Penală. Din 1992, CS a întreprins misiuni în treizeci și nouă de țări în curs sau emergente de conflict, comunicând adesea direct și confidențial cu reprezentanți ai guvernului, alte părți implicate, reprezentanți ai societății civile. În același timp, unele dintre instrumentele Consiliului de Securitate pentru diplomația preventivă rămân insuficient utilizate. De exemplu, CS ar putea invita Înaltul Comisar pentru drepturile omului pentru a se expune privind contribuția oficiului dat la prevenirea atrocităților în

masă în zonele de conflict specifice.

Consiliul de Securitate ar trebui să solicite, de asemenea, cooperarea mai strânsă cu organizațiile regionale privind menținerea păcii. Procesul de pace în Burundi oferă un bun exemplu când diplomația preventivă regională și internațională poate ajuta la prevenirea atrocităților. La mijlocul anilor 1990, situația politică din Burundi era asemănătoare cu cea din statul vecin Ruanda înainte de genocid. A existat angajamentul comun al actorilor regionali și internaționali, care a împiedicat apariția unui război civil în Burundi. Julius Nyerere și Nelson Mandela au fost mediatori eficienți pentru procesul de pace din Arusha. Eforturile lor au beneficiat de sprijinul a diverși actori: Organizația Unității Africane și ONU au desfășurat misiuni în Burundi. Consiliul de Securitate și comunitatea internațională au furnizat suport considerabil la eforturile regionale pentru a gestiona conflictul [5].

Sancțiunile Consiliului de Securitate. La baza puterii Consiliul de Securitate de a impune sancțiuni stă art. 41 al Cartei ONU. Sancțiunile constituie instrumentul principal al CS de menținere a păcii și au drept scop modificarea comportamentului statului împotriva căruia sunt îndreptate. Măsurile ce nu includ utilizarea forței pot varia considerabil, dar cel mai des se întâlnesc embargoul comercial general împotriva unui sau mai multor state, embargoul economic îndreptat împotriva unei entități și o gamă mai mică de măsuri adiacente. Embargoul economic constituie o măsură tradițională în practica Consiliul de Securitate, precum în cazurile privind Somalia, Sierra Leone, Liberia, Republica Democrată Congo, Eritreea și Etiopia, Irak, Afganistan, Libia sau Coreea de Nord [6].

În practica sa de a impune sancțiuni, Consiliul de Securitate ia în considerare următorii factori:

- natura normei internaționale încălcată;
- probabilitatea eficacității regimului de sancțiuni;
- potențialul efect destabilizator al regimului de sancțiuni;
- atitudinea populației statului împotriva căruia sunt îndreptate sancțiunile.

Recurgerea la sancțiuni economice este o normă stabilită de comunitatea internațională ca răspuns la situații care implică violența sau un risc de violență. Sancțiunile sunt legale în materia de drept internațional, cu condiția ca acestea să respecte normele privind drepturile omului și dreptul umanitar internațional. Acest lucru înseamnă că regimul sancțiunilor trebuie să fie instituit astfel ca acestea să nu pună în pericol viața sau sănătatea populației din statul orientat. Ele trebuie să prevadă excepții umanitare pentru a limita suferințele cauzate populației civile și să respecte drepturile omului și dreptul umanitar internațional. În plus, regimurile de sancțiuni trebuie să fie monitorizate, pe toată durata acestora, pentru a se asigura că nu cauzează probleme inutile pentru populația statului țintă și că mecanismele de scutire permit furnizarea de asistență umanitară [7].

Folosirea forței de către Consiliul de Securitate. Un răspuns al Consiliului de Securitate la momentul potrivit față de atrocitățile deja comise poate preveni escaladarea lor în continuare și evită necesitatea de a întreprinde acțiuni mai puternice în viitor. În același timp, răspunsul robust al CS poate duce uneori la percepția unei părțiri față de una sau mai multe părți în conflict și, prin urmare, poate avea implicații negative asupra negocierilor de pace în curs de desfășurare. În practică, această dilemă deseori duce la un dezacord printre membrii Consiliului de Securitate. Unii membri argumentează în sensul de a recurge la măsurile în temeiul capitolului VII al Cartei, în timp

ce alții pledează pentru mai multe negocieri cu părțile conflictului. În Darfur, spre exemplu, astfel de dezacorduri au dus la întâzieri considerabile în luarea deciziilor Consiliului.

Art. 39 al Cartei prevede că, Consiliul de Securitate „trebuie să determine” existența uneia dintre cele trei situații în care poate întreprinde măsuri coercitive, adică amenințare pentru pace, încălcarea păcii sau actul de agresiune. Faptul că Consiliul de Securitate în sine determină când aceste condiții au fost îndeplinite, înseamnă că acesta are o autonomie largă pe terenul respectiv [8].

Împreună cu actele de agresiune, încălcările păcii sunt nucleul capitolului VII al Cartei. Îndeplinirea acestei condiții a fost găsită de către Consiliul de Securitate în situațiile în care un stat a întreprins acțiuni care implică folosirea forței împotriva unui alt stat. Această categorie este mai neutră decât „actul de agresiune”, dar nu există o linie strictă de delimitare între aceste categorii. Au fost incidente în cazul în care CS a apelat la încălcarea păcii, deși în mod clar criteriile actului de agresiune au fost îndeplinite. De exemplu, în Rezoluția nr. 660 [9] Consiliul de Securitate a stabilit că invazia irakiană în Kuweit a fost o încălcare a păcii.

Conținutul condiției „actului de agresiune” a fost extrem de controversat, și s-a convenit în cele din urmă asupra definiției în 1974 prin adoptarea Rezoluției nr. 3314 a Adunării Generale [10] a Națiunilor Unite. Art. 1 stabilește că agresiunea este folosirea forței armate de către un stat „împotriva suveranității, integrității teritoriale sau independenței politice a unui alt stat, sau în orice alt mod incompatibil cu Carta ONU”. În plus, art. 2 din rezoluție spune că „prima utilizare a forței armate de către un stat ce contravine Cartei constituie o dovadă prima facie a unui act de agresiune”. Consiliul de Securitate a stabi-

lit acte de agresiune numai de trei ori, în cazurile referitoare la Israel, Africa de Sud și Rhodesia de Sud.

„Amenințare pentru pace” este cea mai largă din cele trei categorii, și este dificil de a găsi o definiție precisă a termenului în cauză. Practica după criza din Kuweit în 1990 a arătat că s-a extins gama de situații în care Consiliul de Securitate a hotărât să constate amenințări la pacea și securitatea internațională. Prin urmare, mai multe dintre aceste situații se plasează în afara tradiționalei înțelegeri a amenințării la pacea și securitatea internațională. Este evident că implicațiile politice au motivat statele-membre de a recurge la această condiție în ocazii în care una dintre celelalte condiții s-a împlinit. Acest lucru se datorează faptului că prejudiciul determinării uneia dintre celelalte condiții ar putea înrăutăți relațiile dintre statele-membre ale Consiliului și statul agresor, sau existența pozițiilor diferite a membrilor CS asupra aceleiași chestiuni. Exemplificând, Consiliul de Securitate a considerat ca amenințări pentru pace actele de terorism, încălcarea drepturilor omului, atacurile împotriva democrației, deținerea de către unele state a armelor de distrugere în masă.

Cele mai importante rezoluții ale Consiliului de Securitate privind folosirea forței au fost cazurile conflictelor din Iugoslavia, Somalia, Haiti, Rwanda, Timorul de Est, Sierra Leone. Aceste rezoluții au fost adoptate având diferite scopuri, cum ar fi supravegherea respectării sancțiunilor economice impuse de Consiliul de Securitate (rezoluțiile sub incidența art. 41), dar și eliberarea statului de sub ocupație străină (Kuwait), reîntoarcerea puterii autorităților legale (Haiti), sau restaurarea păcii și securității internaționale (Timorul de Est). Toate aceste rezoluții au fost adoptate în majoritate fără acordul statului-țintă, în unele

cazuri cu acordul guvernului ce deținea puterea (Albania), sau guvernului în exil (Haiti) [11].

Din practica misiunilor CS de menținere a păcii putem identifica următoarele trei categorii.

Tradițională - care urmărește să pună în aplicare un acord între state. Caracteristicile acestui tip de operațiune sunt bine cunoscute:

- asistență pentru încheierea unui acord de încetare a focului sau unui acord de pace parțială;
- sarcinile sunt delegate personalului militar;
- sarcinile constau în observarea, verificarea și raportarea aplicării acordului sau tratatului.

Principiile pentru efectuarea acestor operațiuni, la baza intervenției ONU, sunt:

- acordul prealabil al părților;
- imparțialitatea de implementare și desfășurarea misiunii, în sens că misiunea nu trebuie să favorizeze nici una dintre părți;
- folosirea forței nu este permisă, cu excepția apărării legitime a căștilor albastre.

Multidimensională - corespunde implicării într-un conflict intern sau un război civil. Obiectivul este de a realiza punerea în aplicare a acordului de pace între beligeranți și de încetare a ostilităților. Caracteristici ale de acestui tip de misiune se bazează pe:

- asistență pentru punerea în aplicare de către părți a angajamentelor lor;
- sarcinile vizează toate domeniile (civile, militare, instituționale etc.) menționate în acord;
- se angajează o combinație de atribuții civile și militare, în funcție de natura mandatului.

Principiile de acțiune pot apărea treptat, în funcție de experiența de teren. Ele constau în:

- ajutarea părților să mențină stabilitatea și ordinea publică;

- ajutarea statului vizat pentru a stabili autoritatea sa de monopol asupra utilizării forței;

- acordarea asistenței pentru reprojec-tarea coerentă a unui aparat de securitate în conformitate cu statul de drept;

- acordarea asistenței pentru apariția instituțiilor politice legitime în vederea medierii conflictului;

- construirea și menținerea un consens la nivel local, național și internațional în direcția de soluționare a conflictului.

Combinăția de atribuții civile și mili-tare este esențială pentru a putea efectiv aplica principiile de acțiune enunțate. Acesta este motivul pentru care categoria respectivă de operațiuni de menținere a păcii juxtapune două sau trei dispozi-tive diferite în funcție de situație. Pe de o parte, este vorba de civilii trimiși de către ONU pentru a pune în aplicare termenii mandatului în domenii relevante (econo-mice, sociale, umanitare); aceștia pot ac-ționa în mod autonom, dar mai frecvent împreună cu reprezentanți ai altor mari organizații internaționale (FMI, Banca Mondială) și organizațiile non-guerna-mentale. Pe de altă parte, un dispozitiv tranzitoriu de poliție responsabil de men-ținerea ordinii administrative și judiciare. Și, în cele din urmă, un contingent militar (de menținere a păcii) care poate acționa cu susținerea altor instituții interguver-namentale sau regionale (NATO, UE, UA).

Guvernul provizoriu este o operațiune specifică de menținere a păcii rar întâl-nită. Ea constă în asigurarea tranziției gu-vernului dintr-o regiune care are vocația să devină independentă. Un reprezen-tant special coordonează toate activită-țile legislative, de reglementare și judi-ciare, timpul necesar pentru înființarea de noi instituții (Kosovo, Timorul de Est). Responsabilitățile puse în sarcina repre-

zentantului special sunt cele ale unui gu-vern real, incluzând:

- procesul de elaborare a legislației noi și aplicare a legii;

- crearea unui sistem fiscal de colecta-re a impozitelor;

- stimularea de investiții internaționale;

- instituirea de norme specifice pentru proprietatea funciară;

- crearea și gestionarea serviciilor pu-blice fundamentale [12].

Rolul Consiliului de Securitate în insti-tuirea jurisdicțiilor internaționale penale

Este remarcabil modul în care Consi-liul de Securitate a ajuns să recunoască - cu mai multe ocazii și într-o manieră suc-cesivă - că, crimele grave comise la scară largă (genocidul, crimele împotriva uma-nității și crimele de război) se raliază la tipurile de amenințări ale securității care activează competențele sale obligatorii în temeiul capitolului VII al Cartei. Consi-liul a recurs la aceste puteri ca să aducă autorii infracțiunilor grave în fața justiției internaționale penale.

Începând cu 1993 și până în prezent, Consiliul de Securitate a fost un jucă-tor cheie în introducerea judecătorilor și procurorilor internaționali pentru in-vestigarea, judecarea și sancționarea crimelor grave în locuri diverse precum fosta Iugoslavie (1993), Ruanda (1994), Timorul de Est (1999), Cambogia (1997), Sierra Leone (2000), Kosovo (2000) și, mai recent, Liban (2009). În acest scop, Consiliul de Securitate a creat tribunale internaționale penale ad-hoc (Iugoslavia și Rwanda); a solicitat Secretarului Gene-ral ONU să stabilească tribunale „hibri-de” (Sierra Leone, Cambogia, Liban) și a ordonat reprezentanților administrațiilor guvernelor provizorii de a forma colegii jurisdicționale compuse din judecători internaționali (Timorul de Est și Kosovo). Mai recent, Consiliul de Securitate al ONU a decis instituirea Tribunalului Special

pentru Liban pentru a judeca pe to i cei responsabili pentru atacul terorist din 14 februarie 2005, în urma căruia a decedat fostul prim-ministru libanez Rafiq Hariri  i alte 22 de persoane.

Promovarea rolului judecătorilor și procurorilor internaționali ca r s-puns la noile amenințări la adresa păcii internaționale poate fi explicată în lumina c torva schimbări produse după războiul rece.  ncep nd cu anii 1980, a fost observat un declin al conflictelor interstatale în timp ce conflictele interne  i transna ionale au escaladat. Actori principali ai ultimelor nu se limitează la state, dar se extind la numero i participan i nestatali – mercenari, grupuri teroriste, grupuri de gherilă etc. Adi ional, cele mai multe pierderi umane sunt înregistrate în r ndurile popula iei civile  i nu printre solda i. Recurgerea Consiliului la justi ia penală  i sancțiunile penale menite să se confrunte cu noi amenințări la adresa păcii, ar putea fi văzută ca o dovadă că măsurile mai clasice în temeiul capitolului VII, în special, utilizarea de sancțiuni economice, nu mai sunt eficiente. Cu toate acestea, de asemenea, această situa ie ar putea fi văzută ca o oglindire a succesului relativ al institu iei drepturilor omului în ultimii douăzeci de ani în aspira ia să func ioneze în cadrul securității colective [13].

Consiliul de Securitate  i regimul de neproliferare a armelor de distrugere în masă. Rolul central în evitarea prolifer ii armamentului  i pericolelor pentru pacea  i securitatea internațională care decurg din aceasta,  i apar ine Consiliul de Securitate care deține toate mijloacele necesare pentru a înlătura aceste amenințări. Trebuie subliniat faptul că, comunitatea internațională a însărcinat doar Consiliul de Securitate cu competen a de a asigura respectarea regulilor de neproliferare. Cu părere

de r u însă, competențele sale privind problema dată au fost foarte rareori folosite. Astfel,  n Declara ia Pre edintelui CS din 31.01.1992 s-a enun at că proliferarea oricărui tip de arme de distrugere în masă este considerată ca amenin are la adresa păcii  i a fost stabilit cadrul pentru combaterea acestei probleme [14]. Însă, în următorii ani ac iunile Consiliului în acest domeniu au purtat un caracter mai degrabă formal  i episodic. Ne ntelegerile între membrii permanenți ai CS nu au permis acestuia să realizeze sarcinile sale în combaterea proliferării. Dar chiar  i atunci c nd se ajungea la un numitor comun, lipsa voin ei politice  i acțiunilor energice nu au permis transpunerea în realitate a deciziilor luate.

Pentru solu ionarea conflictelor internaționale în implementarea tratatelor de dezarmare sunt folosite o gamă largă de proceduri politice  i diplomatice tradi ionale (consultarea, negocierea, medierea, recursul la organisme regionale, etc.). Acestea sunt relevante  i eficiente pentru membrii care se supun legilor comunit  ii internaționale. Cu toate acestea, cum a confirmat experien a din ultimii ani, instrumentele politice  i diplomatice, diploma ia multilaterală, îndemnurile bl nde nu sunt de obicei eficiente împotriva liderilor, care neglijează angajamentele internaționale, stabil ignor nd cerin ele cuprinse în rezolu iile Consiliului de Securitate.  i cu at t mai mult, ele nu dau rezultate atunci c nd este vorba de a neutraliza amenin  rile din partea diferitor forma iuni extremiste, (for ele Jihad-ului, alte grupuri fanatice, forma iunile militare neregulate, crima organizată transna ional   i re ele teroriste, pira i, etc.) [15].

 n 1998, Consiliul de Securitate a condamnat unanim testarea armamentului nuclear petrecut în India  i Pakistan. Sub egida CS a fost lichidat poten ialul nucle-

ar al Irakului constituit în mod ascuns în anii 1980. Datorită rezoluțiilor Consiliului, au fost inspectate obiectele nucleare în Irak, care au permis să constate că țara nu deține arme de distrugere în masă și s-a evitat sancțiunea de folosire a forței internaționale sub egida Națiunilor Unite, forța împotriva Irakului în cele din urmă fiind folosită de forțele aliate.

Consiliul de Securitate a reacționat ferm la lansarea experimentală a rachetelor balistice de către Coreea de Nord în 2006 prin adoptarea Rezoluției nr. 1695 [16], precum și la lansările ce au urmat, cerând stoparea oricăror activități legate de construirea rachetelor balistice, încetarea tuturor programelor de creare a armamentului nuclear, de asemenea recomandând tuturor membrilor ONU să se abțină de la comerțul cu Coreea de Nord în sfera tehnologiilor legate de rachete. Phenianului i-a fost cerută încetarea lansării experimentale, iar statelor lumii li s-a solicitat să înghețe mijloacele bănești, alte active financiare și resursele economice legate de programul nuclear nord-coreean; de asemenea interzicerea intrării și tranzitului pe teritoriul său a persoanelor și membrilor familiilor lor ce au ceva atribuții la dezvoltarea armelor de distrugere în masă.

În 2006, Consiliul de Securitate a adoptat Rezoluția nr. 1737 privind sancțiunile împotriva Iranului [17]. Aceasta prevedea interzicerea importului și exportului oricăror obiecte, materiale și tehnologii care pot favoriza programul militar nuclear iranian. Sancțiunile cuprindeau activitatea legată de îmbogățire a uraniului și modalitățile de transportare a armamentului nuclear. Documentul prevedea, de asemenea, înghețarea activelor internaționale ale unor companii și unor resortisanți iranieni vizați în chestiunea dată. În același timp, rezoluția nu interzicea colaborarea cu Iranul în alte domenii

ce nu au tangențe la activitatea nucleară.

Dreptul de veto în Consiliul de Securitate. Consiliul de Securitate este instituit în așa fel, încât să fie cât mai eterogen, cu o reprezentare echilibrată pentru toate regiunile geografice, cei 10 membri din 15 schimbându-se în fiecare doi ani. Preocuparea sa principală pacea și securitatea devine din ce în ce mai extinsă. Pare a fi exagerată recomandarea că o cultură comună și valorile comune favorizează deliberările din Consiliu, dar această condiție atât de exigentă nu este suficientă pentru a motiva apariția unui consens [18].

De la înființarea sa în 1946, Consiliul de Securitate s-a fost confruntat cu o critică considerabilă și din acel moment au fost făcute mai multe apeluri pentru a-l reforma. O mare parte a criticii este datorată structurii, deoarece mulți o consideră nedemocratică, mai ales pentru că oferă considerabile puteri și privilegii anumitor țări din lume. Exemplul principal este dreptul de veto a celor cinci membri permanenți [19]. Primul drept de veto a fost folosit chiar de la începutul activității instituționale în februarie 1946 de către URSS și de atunci membrii permanenți au folosit puterea dreptului de veto aproape de 300 ori. Cel mai des pe parcursul anilor dreptul de veto a fost folosit de Rusia și SUA, fiecare mai mult apărându-și propriile interese, decât preocupându-se de pacea și securitatea internațională.

În loc de folosirea dreptului de veto și atragerea de critici, țările din ce în ce mai mult preferă să folosească amenințarea cu utilizarea dreptului de veto. Ei folosesc această amenințare implicit sau explicit, fie în reuniuni private a celor cinci membri permanenți sau în cadrul întrunirilor complete. Pe marginea mai multor chestiuni, ele au reușit să ajungă la rezultatul dorit și au putut exclude anumite probleme de pe ordinea de zi a Consiliului sau

să facă mai „moale” limbajul rezoluțiilor.

În ultimul timp, au fost făcute tot mai multe apeluri care au condus la numeroase propuneri pentru o mai bună funcționare a Consiliului, invocate de diferite țări sau grupuri de țări. Până în prezent, aceste propuneri nu au fost de succes și mai multe întâlniri și nenumărate ore de discuții nu au dat careva rezultate precise. Țările se opun reciproc din interese proprii și acordă prea multă atenție la detaliile procedurii în loc să se concentreze asupra măsurilor practice necesare pentru reformă. În plus, orice modificare a Cartei nu pare a fi ușor realizabilă, în special având în vedere faptul că toți membrii permanenți au putere de veto asupra schimbării Cartei.

În timp ce criteriile obiective universale și cadrul legal pentru un sistem de securitate colectivă au existat de ceva timp, elementele sale subiective cum ar fi solidaritatea internațională, consensul asupra a ceea ce este incorect, promptitudinea să cedeze autoritatea executivă ONU, pregătirea „să poarte orice povară și să plătească orice preț” pentru consecințele deciziilor colective - întotdeauna au lipsit și situația spre regret nu pare să schimbe [20].

Este adevărat că, Consiliul de Securitate nu reprezintă un ideal și nu întotdeauna obține rezultatele dorite sau scontate, însă acesta rămâne a fi unicul organ cu vocație internațională mandatat să asigure pacea, securitatea și stabilitatea inter-

națională. S-a făcut clar lucrul că acesta necesită reforme, dar totuși ajungerea la un consens, luarea deciziilor și transpunerea lor în realitate rămâne la conștiința fiecărui stat în parte. În condițiile contemporane, Consiliul de Securitate joacă un rol foarte mare în menținerea stabilității, cel puțin din perspectiva echilibrării actorilor statali hegemoni și păstrarea unui oarecare „status-quo”, iar lipsa acestuia ar provoca mult mai multe conflicte în comunitatea internațională, precum și cel mai probabil ar genera o dezvoltare haotică a omenirii. Este clar că pozițiile contradictorii ale membrilor permanenți asupra situațiilor mai recente din Irak, Libia, Egipt, Turcia, Israel, Ucraina, Siria nu demonstrează îndeplinirea atribuțiilor majore puse în sarcina Consiliului de Securitate pe terenul păcii și securității internaționale, însă absența unui consens politic a marcat mereu activitatea CS de la înființarea sa din 1946, prin urmare schimbări negative în acest sens nu s-au produs. Dimpotrivă, în multiple cazuri poate fi constatată o poziție fermă a membrilor Consiliului pe anumite chestiuni importante, precum lupta cu terorismul internațional și destrutturarea organizațiilor și rețelelor de teroriști deosebit de periculoase, precum este Statul islamic. Așadar, activitatea Consiliului de Securitate, deși criticată ca și anterior, marchează inevitabil dezvoltarea mai mult sau mai puțin stabilă a umanității.

BIBLIOGRAFIE

1. Orakhelashvili A. The Impact of Peremptory Norms on the Interpretation and Application of United Nations Security Council Resolutions. In: *European Journal of International Law*, vol. 16, no. 1, 2005, p. 60.
2. Bianchi A. Assessing the Effectiveness of the UN Security Council's Anti-terrorism Measures: The Quest for Legitimacy and Cohesion. In: *European Journal of International Law*, vol. 17 no. 5, 2007, p. 887.
3. Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr. 1366 (2001) din 30.08.2001. În: [www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1366\(2001\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1366(2001)) (accesat la 01.05.2020).

4. Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr. 1625 (2005) din 04.05.2020. În: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1625\(2005\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1625(2005)) (accesat la 04.05.2020).
5. Mikulaschek C. The United Nations Security Council and the Responsibility to Protect: Policy, Process, and Practice. Report from 39th IPI Vienna Seminar on peacemaking and peacekeeping, Favorite papers 01/2010, p. 20-49.
6. Lopez-Jacoiste E. The UN Collective Security System and its Relationship with Economic Sanctions and Human Rights. In: Max Planck Yearbook of United Nations Law, no. 14, 2010, p. 298.
7. Segall A. Economic sanctions: legal and policy constraints. În: International Review of the Red Cross, no. 836, vol. 81, 1999, p. 763-784.
8. Herranz P. The Security Council and the Legitimacy of the Use of Force: Legal, Normative and Social Pérez Aspects. Barcelona: Institut Català Internacional per la Pau Publications, 2010, p. 14-15.
9. Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr. 660 (1990) din 06.08.1990. În: [www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/660\(1990\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/660(1990)) (accesat la 05.05.2020).
10. Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 3314 (1974) din 14.12.1974. În: [www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3314\(XXIX\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3314(XXIX)) (accesat la 05.05.2020).
11. Blokker N. Is the Authorisation Authorised? Powers and Practice of the UN Security Council to Authorise the Use of Force by Coalitions of the Able and Willing. In: European Journal of International Law, vol. 11, no. 3, 2000, p. 544.
12. Patry J.-J., Nations Unies et stabilité: transformer les conflits armés. În: www.frstrategie.org/barreFRS/publications/notes/2007/20070916.pdf (accesat la 05.05.2020).
13. Almqvist J. A Critical Review of the Relationship between the UN Security Council and International Criminal Jurisdictions in the Light of the Principle of Judicial Independence. În: www.uam.es/proyectosinv/glg/s_publicaciones/pdf/jessica_isa11.pdf (accesat la 05.05.2020).
14. Security Council President Statement of 31 January 1992 (3046th meeting). The responsibility of the Security Council in the maintenance of international peace and security. În: www.un.org/en/sc/repertoire/89-92/Chapter%208/GENERAL%20ISSUES/Item%2028_SC%20respons%20in%20maint%20IPS.pdf (accesat la 05.05.2020).
15. Калядин А. Н. Совет Безопасности ООН и функции контроля над вооружениями. В: Пути к миру и безопасности, № 2(45), 2013, с. 19.
16. Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr. 1695 (2006) din 15.07.2006. În: [www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1695\(2006\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1695(2006)) (accesat la 10.05.2020).
17. Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr. 1737 (2006) din 23.12.2006. În: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1737\(2006\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1737(2006)) (accesat la 10.05.2020).
18. Johnstone I. Security Council Deliberations: The Power of the Better Argument. In: European Journal of International Law, vol. 14, no. 3, 2003, p. 456.
19. Okhovat S. The United Nations Security Council: Its Veto Power and Its Reform. Sydney: The Centre for Peace and Conflict Studies Publication, 2012, p. 3.

20. Freudenschub H. Between Unilateralism and Collective Security: Authorizations of the Use of Force by the UN Security Council. În: European Journal of International Law, vol 5, 1994, p. 530.

Prezentat: 18 mai 2020.

E-mail: liana.manciu@yahoo.ro